

ВПЛИВ ЗАПОЗИЧЕНЬ НА НАУКОВУ КУЛЬТУРУ МОВЛЕННЯ

Сергеев Д. В.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

The problem of the influence of borrowing on the culture of speech has been raised. It is established that the Ukrainian language actively absorbs foreign lexical units, and the borrowing process becomes widespread. Examples of the replacement of foreign words with Ukrainian vocabulary are given.

До процесів, що активно відбуваються у сучасній українській мові, належить запозичення іншомовної лексики. Цей процес неоднозначно впливає на розвиток нашої мови. З одного боку, відбувається її збагачення, але, з іншого, витісняються власні елементи, що замінюються іншомовними словами подібного значення. Це негативно впливає на стан національної мови й на збереження самобутності українського народу.

В. Пілецький зазначав: «Страх українського вченого перед українською мовою породжується не тільки острахом недотримувати норм, а й невмінням або й небажанням засвоювати її засоби, щоб перекодувати новітні наукові інформаційні потоки, що пливають до нас не в рідномовній одежі. Мислення мовними кліше, відсутність опірності чужомовним словам і брак зусиль у пошуку відповідних українських мовних засобів вираження наукової думки знижує науковий потенціал українського вченого, робить його піддатливим до наукових схем та ідей, нав'язаних іззовні» [2, с. 141–142].

Межі вживання іншомовних слів є дуже важливим питанням культури мовлення. Неодноразово проблема запозичення слів ставала предметом наукових дискусій, де обговорювалися питання, чи загрожують українській мові іншомовні слова, чи необхідно обмежувати потік запозичень. На думку В. Радчука, «...англійські слова і звороти останнім часом активніше поповнюють наш лексикон, ніж російські; наша вимова, морфологія й синтаксис зазнають з боку англійської мови чималого впливу. Причини цього очевидні: комп'ютеризація, потяг до міжнародних стандартів ділового партнерства, до науки й освіти Заходу, передове товаровиробництво в англomовних країнах, лідерство англійської мови як міжнародної тощо. Проте чимало англіцизмів попросту витісняє з обігу питомі українські слова, а це вже мовна агресія. Шкода від неї не лише Україні – людство втрачає унікальні знаряддя пізнання світу» [1, с. 32].

Наразі йдеться про доцільне й недоцільне функціонування запозиченої лексики в українській мові. Допустимими є слова, які побутують у нашій мові вже тривалий час і є єдиною назвою поняття. А саме: банк, футбол, університет, телефон, комп'ютер, джинси, театр

тощо. Це ті слова, що набули широкого вжитку й не мають відповідної заміни.

Зрозуміло, що уникати тавтології – основна вимога культури мовлення. Власне, мовиться не про цілковите заперечення запозичених слів, а про правильне й доречне їх використання. Тому краще використовувати українську лексику і лише за необхідності – іншомовні слова як синонімічні дублети.

Так, наприклад, замість таких понять, як *абсолютний, адекватний, актуальний, візія, гіпотетичний, дайджест, девальвація, дефект, дистриб'ютор, диференціація, еквівалент, ідентичний, іманентний, імідж, імітація, конкурент, кардинальний, консолідувати, корективи, маргінес, мобільність, модель, меседж, нівелювати, нюанс, превентивний, потенційний, преференція, преціозний, провайдер, пролонгований, промоутер, протектор, ротація, сервіс, симпозиум, спікер, спічрайтер, сфера, трансформація, тьютор, фактичний, фловер, хобі* тощо варто вживати *цілковитий, повний; рівнозначний; нагальний, дійсний; бачення; здогадний, домислений; короткий виклад; знецінювання, знецінення; вада, хиба, недолік; розповсюджувач; розподіл; відповідник; тотожний, такий самий; властивий, притаманний; образ; уподібнення; суперник; істотний; об'єднувати, згуртовувати; поправки; поле, берег; рухомість; зразок, взірєць; повідомлення; вирівнювати, перен. – усувати відмінності між чимось; відтінок; тонкощі; запобіжний; можливий; пільга, перевага; витончений, манірний; постачальник; продовжений; штовхач, штовхайло, просувач; заступник, покровитель; зміна, чергування; обслуговування; засідання; речник; складач промов; царина; перетворення; наставник, учитель; справжній, дійсний; інтернет-дописувач; захоплення* тощо.

Молодь все частіше фото «лайкає» (вподобує), інформацію «серфить» (шукає), новини «скролить» (гортає), «харпить» (рекламує) «контент» (інформацію). Фразу «на мою думку» замінюють коротким «ІМХО». Гроші на проекти збирають уже не «спільнокоштом», а «краудфандингом». Відпочивають і працюють не в громадських місцях, а у «коворкінгах».

Отже, зрозуміло, що наявність іншомовних слів в українській мові є закономірним явищем, тому за необхідності можна послуговуватися запозиченим словом, якщо в українській мові немає для позначення власного слова. Проте, використовуючи чужомовні слова, варто пам'ятати, що українська лексика є самодостатньою й настільки багатою, що більшість уживаних запозичень можна замінити рідними.

Література

1. Радчук В. Мова в Україні: стан, функції, перспективи. Дивослово. 2002. № 4. С. 30–32.
2. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. Київ: Академія, 2010. 216 с.